

Карло Нофри

РЪКОВОДСТВО за метода Глотодрама

*Изучаване на чужди езици
със средствата на театъра*

Карло Нофри

РЪКОВОДСТВО
за метода
Глотодрама

*Изучаване на чужди езици
със средствата на театъра*

Carlo Nofri
Guide to Glottodrama Method
Copyright © Carlo Nofri

Карло Нофри
Ръководство за метода Глотодрама
Издание на Edizioni Novacultur
Първо печатно издание
Рим, декември 2009

Glottodrama © е регистрирана търговска марка на Novacultur Srl

Edizioni Novacultur
Via Bocca di Leone, 36
Zip Code 00187 Rome (Italy)
Phone +39.06.99700347
info@novacultur.it – www.novacultur.it
info@glottodrama.eu – www.glottodrama.eu

Превод на български език: ©Евроинформ ООД

ISBN 978-88-96875-04-9

Евроинформ ООД
Ул. Славянска 19
София 1000
www.euroinformbg.com

Предпечатна подготовка и печат: Лаковпрес ЕООД

София, октомври 2010 г.

Тираж – 100 бр.

За безплатно разпространение

Всички права запазени. Това издание или отделни негови части не могат да бъдат размножавани, публикувани и/или предавани по електронен, механичен, фотокопирен или друг начин, както и въвеждани в информационни системи, включително компютърни, без изрично писмено съгласие от Novacultur Srl.

Това издание е осъществено в рамките на проект „Глодис: Разпространение на метода Глотодрама“ с финансовата подкрепа на Европейската комисия. Настоящото издание отразява гледната точка единствено на автора и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в него информация.

Благодарности

Това Ръководство за работа по метода Глотодрама е кулминацията на двегодишния колективен труд на Лабораторията за лингвистични изследвания „Едициони Новакултур“. В завършения си вид този текст представлява синтез на педагогическия опит, реализиран от изследователите, преподавателите по език и преподавателите по театрално изкуство, които бяха главните действащи лица в европейския проект „Глотодрама“. Пълният списък с техните имена ще намерите на уебсайта на „Глотодрама“: www.glottodrama.eu.

В качеството си на координатор на проекта, благодаря лично на всеки един от тях. Искам да изкажа специални благодарности на Стефания Бучарели и Каролина Драго, които описаха казуса с института „Манин“ за тази книга и които редактираха документалните видео материали за метода „Глотодрама“; на Патриция Молтени и Тициана Джакопони за представянето на опита с “Глотодрама“ в университета Париж I Сорбона и на Флоринда Нарди за предоставения доклад за експериментите, проведени в университета в Рим „Тор Вергата“. Накрая с благодарност ще спомена Джулия Тодини, секретар по проекта „Глотодрама“, която търпеливо координираше комуникацията между партньорите и намери творчески решения в завършването на нашия уебсайт.

Карло Нофри

Главен редактор на списание „Културиана“ (www.culturiana.it), завършил философия на езика в Римския университет “Ла Сапиенца“ и преподавател по Педагогика на обучението по италиански език в Лятното училище на Италианския езиков център в университета в Рим „Тор Вергата“. Автор на няколко статии и публикации за преподаването на съвременни езици, като акцент в изследванията му е връзката между езици и мисъл (виж Language and Mental Imagery [Език и ментална образност], 1991 г., предговор от Тулио Де Мауро), както и невербалната комуникация и чуждоезиковото обучение чрез хуманистични подходи. Карло Нофри е координатор на пилотния проект “Italnet“ (Европейска програма “Леонардо да Винчи“ 1995/1998 г.), а понастоящем ръководи многостранния проект „Глотодрама“ в рамките на Програмата за обучение през целия живот на ЕС.

Индекс

1. Теоретична рамка	9
1.1 Естество и цели на проекта „Глотодрама“	9
1.2 Цели на проекта	10
1.3 Теоретична основа. Да се научиш да управляваш езика: от лингвистична компетентност към комуникативна компетентност	11
1.4 Да използваш един език означава да вземаш решения: прагматичната перспектива	12
1.5 Чуждоезиковият курс: металингвистична игра?	13
1.6 Граматична коректност и комуникативна адекватност ...	14
1.7 Лингвистична компетентност, социални сфери и комуникативна компетентност	15
1.8 Комуникативният акт е комплексен семиотичен акт	17
1.9 Контекст и прагматична стойност на комуникативния акт	18
1.10 Невербалните аспекти на комуникацията	23
1.11 Педагогическите предизвикателства на Глотодрама	31
1.12 Критични аспекти и терапевтична стойност на педагогиката на Глотодрама	35
1.13 От теорията към учебната практика: мотивиране и включване на тялото и ума	45

1.14	Десетте педагогически принципа на Глотодрама	46
1.15	Обобщение на методологическите черти на Глотодрама	49
1.16	Взаимоотношения между специализираните преподаватели	50
1.17	Как да бъде избран походът към актьорската игра	51
1.18	Обучение на преподаватели	54
2.	Как работи курсът по Глотодрама	55
2.1	Основни елементи	55
2.2	Програмата. От работилница към театър	56
2.3	Структура на урочната единица	58
2.4	Структурата на урока	62
3.	Следене работата на групата и проверка на резултатите	63
3.1	Дневникът	63
3.2	Езикови тестове	63
4.	Експериментът: експерименталните класове на метода Глотодрама	69
4.1	Европейско партньорство	69
4.2	„Театърът и модерното езиково обучение“, конференцията във Фраскати	70
4.3	„Количествени“ резултати от експериментите	71
4.4	Качествени резултати от експериментите: мнения на курсистите и преподавателите	72
4.5	Често срещани проблеми при прилагането на метода Глотодрама	77

5. Материали и текстови типологии.....	81
5.1 Подбиране и създаване на лингвистични и ситуационни материали (входна информация).....	81
5.2 Важността на текста в Глотодрама	81
5.3 Драматичен текст и учебна програма	85
5.4 Черти на макротекста	86
5.5 Как да се направи текст за обучение по метода Глотодрама	87
5.6 Часът по Глотодрама като курс по творческо писане	92
5.7 Стимулиране, действие, размишление. Протокол на урока	94

Приложение 1 – Как да се планира учебна програма според Общата европейска езикова рамка	96
--	-----------

Приложение 2 – Казуси: как да се създаде мини филм или театрална пиеса с Глотодрама	99
--	-----------

Истински актьори. Филмът, създаден от курсистите на училище „Даниеле Манин“	99
--	----

От писането на сценария до представлението. Глотодрама в университета „Тор Вергата“	106
--	-----

„Италианска комедия“ с френски ученици: инструкции за употреба	113
---	-----

Речник на термините в Глотодрама	120
---	------------

Библиография	126
---------------------------	------------

1. Теоретична рамка

1.1 Естество и цели на проекта „Глотодрама“

Проектът „Глотодрама“ възниква от признаването на голямата педагогическа стойност на опитите за театрално преподаване на чужди езици, т.е. опитите за използване на театрални ресурси в обучението по чужди езици. Една област на експериментиране в преподаването, която разкри големия потенциал на този подход към лингвистичното обучение, но също така изтъкна и ограниченията на опитите, често извършвани без подкрепата на професионални актьори.

Опити да се използва театърът в чуждоезиковото обучение, ограничени най-вече до драматизация на дадени текстове и представящи едно разширение на вече добре изпитаните игрови задачи като драматизацията и ролевите игри, толкова популярни днес в практиката на преподаване на чужди езици, вдъхновени от комуникативния подход.

С други думи тези опити не успяват в пълна степен да използват педагогическия потенциал на всички дейности и техники, използвани в типичната театрална работилница, която е насочена към обучението по актьорско майсторство. По тази причина проектът се опита да интензифицира тези практики, отивайки отвъд простата формула „театър на чужд език“, която често носи риска от пренебрегване на актьорските аспекти и засилване на лингвистичните и формалните аспекти или от недостатъчна концентрация върху лабораторната фаза, през която преминават професионалните актьори. Основната идея е да се интегрира линията на ези-

ковото обучение със специфичната работа с наизустени текстове, която освобождава способността да се направи лингвистичният акт адекватен на реалните комуникативни ситуации, включително паралингвистичните аспекти, като се овладее едно по-високо ниво на изразни средства и по-голямо разбиране на техния прагматичен ефект.

Глотодрама е гъвкава методика, която може да бъде пригодена към всяко ниво на знания и към всеки образователен контекст: от елементарно учебно ниво с цел запознаване с езика до по-високи нива с цел научаване и овладяване на по-дълбоки лингвистични и „трансграматически“ аспекти.

Поради това Глотодрама може да бъде възприемана и като самостоятелен основен езиков курс, и като паралелна дейност, която интегрира курсове, базиращи се на различни методологически варианти.

Тя не е в разрез с вече съществуващите учебни програми на различните европейски училищни системи, а предлага нова възможност за обучение, насочена преди всичко към придобиване на устни умения.

1.2 Цели на проекта

Първият език, към който е насочен проектът, е италиански за чужденци. Основата на проекта е създаването, експериментирането и научното формализиране на методика на чуждоезиково обучение чрез театрални техники, която да може ясно да очертае теоретичните принципи, правила на прилагане и учебни цели. Това е така, защото проектът цели въвеждането на самостоятелна методология, която представлява не само интегрирано допълнение към други учебни курсове, но е в състояние да бъде самостоятелен курс, конкурентен на другите учебни методологии. За да постигнем това, ние се опитахме да преодолеем импровизацията, субективността и непълнотата на предишните опити.

Всъщност при нашето предварително проучване на опитите, провеждани на международно ниво, се установи, че при почти никое приложение на театралното изкуство към изучаването на чужди езици не е правена систематична оценка на получените резултати не само от качествена гледна точка (субективното възприятие на учебния процес от страна на обучаемите и преподавателите), но и от количествена гледна точка (измерване на получените резултати от обучаемите съгласно компетентностите, описани в Общата европейска рамка). Проведените експерименти изискваха създаването на оригинални учебни материали и специфично обучение на преподавателите (преподаватели по езици и преподаватели по театрално майсторство).

След добрите резултати, получени при изучаването на италиански език, проектът предвижда прилагането на методологията към преподаването и на други европейски езици.

1.3 Теоретична основа. Да се научиш да управляваш езика: от лингвистична компетентност към комуникативна компетентност

Изучаването на чужд език е като да се научиш да управляваш кола, а не като да изучаваш основите на теоретичната физика. Поради това основната цел на изучаването на език е “да знаеш как да го направиш”, а не толкова „да знаеш“. Докато понятието лингвистична компетентност акцентира върху способността ефективно да се съставят и разбират изказвания, т.е. да се говори правилно според граматическите и лексикалните правила на езика, понятието комуникативна компетентност акцентира върху способността да се разбират и съставят изказвания, адекватни на целите и подходящи за дадения контекст.

Тази метафора на „управлението на кола“ е илюстративна и от друга гледна точка. Ние шофираме като следваме пътни знаци, до-

като в потока на комуникацията следваме „граматически знаци“. Ако попаднем на платното на „въпросите“, маркирано от тона на гласа, от лексикални средства или от въпросителен знак, ще открием и други знаци по пътя (как, защо, кога, къде и т.н.). Да ги разглеждаме или да ги използваме правилно означава да не ставаме причина за произшествия (недоразумения) и да достигнем очакваната дестинация невредими (да разберем и да бъдем разбрани).

Освен това поведенческата цел, както и при карането на кола, е придобиването на увереност, така че повечето от когнитивните и лингвистични дейности, необходими за комуникацията, да се извършват без замисляне. За да придобие тази автоматичност, обучаемият трябва да упражнява глобално и холистично както физическите, така и менталните аспекти на комуникацията. Според нас най-добрият подход към чуждоезиковото обучение, в който обучаемият участва глобално – включително емоционалната сфера – е комуникативният подход с хуманистично-афективна ориентация.

Едно методологично решение, което в случая с Глотодрама изисква присъствието на двама специалисти и поради това представлява мултидисциплинарно решение със силен акцент върху важноста на говоренето пред писането в процеса на изучаване на чужд език чрез действие,

1.4 Да използваш един език означава да вземаш решения: прагматичната перспектива

Да използваш езика означава непрекъснато да вземаш решения относно целите, стратегиите и комуникативните тактики.

Например, ако целта ми е да хвана влака от Рим за Милано, трябва да приложа подходяща стратегия (да поискам информация на билетната каса), което предполага избор на подходяща комуникативна тактика (да кодирам въпросите за часа на заминаване и цената на билета и да декодирам отговорите).